

Journeys End

Een verhaal gebaseerd op het leven van
Adrianus Verhagen
1879-1954

Door Marianne Collignon

Uitgegeven in eigen beheer bij 'Bravenewbooks.nl'

Geschreven door Marianne Collignon

Omslagontwerp door Tim Reerink

ISBN 9789402128383

2015

'Wees goed voor hem. Hij heeft nog maar weinig
liefde gekend.'

'tante' Anna

Rockanje 29 oktober 1954

Adriaan is toch gaan wandelen. Ondanks het dreigende slechte weer en het gesputter van Leentje. Vanaf zee worden donkere wolken door een stevige zuidwestenwind het land opgedreven. De boomtoppen boven hem ruisen wild, maar Adriaan kijkt niet omhoog. Hij loopt met zijn blik strak naar voren gericht. Zijn rechterhand omklemt zijn wandelstok en zijn linker houdt hij langs zijn lichaam. Een zeeman stopt nooit allebei zijn handen in zijn zakken. De volgende golf kan hem tegen de grond werken en met zijn handen in zijn zakken kan hij zijn val niet breken. Overal op de stoep liggen afgewaaide takken en twijgen, bovenop het blad dat er al lag door de gevorderde herfst. De harde wind van vandaag zal de laatste bladeren van de bomen waaien. Misschien is het gevaarlijk om hier nu te lopen, maar dat kan hem niks schelen. Zijn laatste wandeling in Rockanje neemt niemand hem af, ook het weer niet.

Twee verhuiswagens staan voor de deur van zijn huis. En zelfs die kunnen de troep die Leentje in de jaren vergaard heeft niet bergen. Van veel spullen die de wagens binnen werden gedragen wist Adriaan helemaal niks af. Hoeden, jassen,

tassen, serviezen, boeken. De verhuizers bleven heen en weer lopen.

'Ach, dat heb ik eens gekregen. Je weet toch, van de dochter van mevrouw Fiedeler en daar weer een vriendin van. Ze deed er niks meer mee' verklaarde Leentje, als hij even verbaasd zijn wenkbrauwen optrok. Want veel meer dan zijn gezicht vertrekken deed Adriaan niet. Wat kan hem al die rotzooi ook schelen. Ze gaan verhuizen en dat is erg. Hij schopt als een verongelikt kind in een berg bladeren en veegt met de rug van zijn hand zijn druipneus af. Nee, huilen zal hij niet. Hij kan zich niet herinneren wanneer hij voor het laatst echt gehuild heeft. Dat moet als kind geweest zijn. Misschien was dat nog in de armen van zijn eigen moeder, die stierf toen hij nog maar twee jaar oud was. Daarna heeft hij zijn tranen zoveel mogelijk verborgen. Voor zijn vader, voor zijn stiefmoeder, voor de bemanning van de schepen waarop hij voer en zelfs voor Leentje, zijn vrouw. Geen zwakheden tonen. Niemand is te vertrouwen. De enige persoon die te vertrouwen is, heet Adrianus Verhagen.

Ze gaan verhuizen naar een bovenwoning in Haarlem, waar hun dochter Annie woont. En het ergste van al is; hij heeft er zelf mee ingestemd. Rationeel klopt het allemaal. Hij en Leentje worden ouder. Hijzelf is vijfenzeventig en Leentje vijf jaar jonger. Ze is een mens van de stad en leeft op als ze kan

winkelen en mooie kleding kan dragen. In Rockanje kwijnt ze al jaren weg. Dat ziet hij heus wel, alleen kan hij het niet opbrengen er met haar op uit te trekken. Dat is nu eenmaal niks voor hem. Als ze iets gaan mankeren is Rockanje een uithoek. Zowel voor hun kinderen om hen te kunnen helpen, als voor medische zorg. Het is heel verstandig om in de bewoonde wereld te gaan wonen, maar waarom voelt het dan zo slecht? Waarom voelt het alsof hij geen inbreng heeft gehad in deze beslissing? Leentje heeft hem overspoeld met argumenten waartegen hij geen verweer had, zoals altijd. Overspoeld als door de zee bij Kaap de Goede Hoop destijds. Het gevoel 'naar de kelder te zullen gaan' was er toen, maar is er nu net zo goed.

Hij heeft de pas er stevig in. Bij de kruising van de Duinrand en de Korteweg, die naar het strand leidt, moet hij een groep fietsers voor laten gaan. De kinderen zitten goed ingepakt achterop bij hun ouders. De oogjes dichtgeknepen tegen de harde wind. Ze zullen wel langs de kustlijn gaan lopen, denkt Adriaan. Met de wind mee gaat lekker, andersom zullen ze gezandstraald worden. Hij komt zelf nooit op het strand. De zee heeft hij genoeg gezien, geroken en geproefd. Zelfs als de kleinkinderen hen kwamen bezoeken, liet hij de stranddagjes aan oma over. Zij genoot daar van.

Adriaan voelt dat hij zijn hand gespannen om de knop van zijn wandelstok houdt. Hij probeert te ontspannen en in een rustiger tempo te lopen. Er is niemand die hem na zit. Een

echtpaar passeert en groet hem vriendelijk, waarbij de man zijn hoed afneemt. Adriaan groet terug, maar het kost hem moeite. Veel liever zou hij helemaal niemand tegenkomen en al zeker met niemand praten. Hij wil alleen zijn met zijn gedachten. Zijn hoofd is nog nooit zo'n warboel geweest. Als hij met zijn hand over zijn voorhoofd strijkt merkt hij dat er zweet op staat, terwijl het hooguit tien graden is vandaag.

'Journeys End' heet hun huis. Adriaan heeft het laten bouwen nadat hij een flinke prijs in de staatsloterij had gewonnen vierentwintig jaar geleden. 'Einde van de reis' en dat moest het zijn. Na een leven lang de blauwe vlakken van een globe te hebben doorkruist, zou daar met dit huis eindelijk een einde aan komen. Nooit meer verhuizen, had hij zichzelf beloofd.

Maar toen begon het gezeur van Leentje. Eerst sluimerend en zo af en toe. Maar al snel werd de frequentie opgevoerd en kwam er bijval van dochter Annie. Ook zij liet geen gelegenheid onbenut om op hem in te praten.

'Pa, wees nou verstandig. Je bent niet meer zo piep en stel je voor dat je ziek wordt,' probeerde Annie hem te overreden. 'Je krijgt het daar vast ook weer naar je zin. Misschien leer je nog eens mensen kennen'.

Adriaan kon alleen maar zijn hoofd schudden en denken: 'Wat ken je me slecht.' Maar het ergste vond hij het nog als ze op een

venijnige manier op zijn gevoel probeerde te spelen. Keer op keer op keer.

‘Doe het voor Moe. Ze kwijnt weg hier, dat weet u best.’

Door merg en been ging dat. Hij had dagen op dit soort uitspraken gekauwd tijdens zijn wandelingen. Alsof hij nooit iets over had gehad voor zijn vrouw. Had hij zich niet al genoeg voor haar weggecijferd al die jaren? Annie weet precies hoe dat zit. Is het dan zo egoïstisch als hij dit ene voor zichzelf wil vasthouden? Een eigen plekje op aarde. Een zo’n moeizaam bevochten plekje.

De bomenrij houdt op en Adriaan voelt een straffe wind in zijn gezicht. Er rollen tranen over zijn wangen. Zodra hij dat merkt, droogt hij ze af. Mensen zouden er iets van kunnen denken. Het uitzicht is nu vrij over het uitgestrekte duingebied, met een grote diversiteit aan struiken die met hun wortels het losse zand bij elkaar houden. Vele uren heeft hij hier doorgebracht, kijkend naar de natuur. Iedere dag geniet hij van de vogels die er hun thuis hebben en is stiekem jaloers. De vogels kunnen overal naar toe. Niemand die tegen hen zegt dat ze iets moeten doen of dat ze anders moeten zitten of fluiten. Maar vandaag heeft hij geen tijd. Adriaan heeft Leentje beloofd niet te lang weg te blijven, er moet nog veel gebeuren. Hun nieuwe woning in Haarlem is nog niet voorzien van de nodige vergunningen en daarom moeten alle spullen vandaag naar hun tijdelijk onderkomen worden gebracht, ook in Haarlem. De

volgende bewoners willen nu ook eindelijk aan de slag. Een klein stukje nog tegen de wind in, dan is hij daarna vlug genoeg thuis.

Verderop ziet Adriaan een groepje kinderen spelen onder de hoge zeedennen. Jongens gooien stokken omhoog om de dennenappels eruit te kunnen krijgen. Ze lachen als er een op het hoofd van een vriendje belandt. Die kijkt even beteuterd, maar gaat dan snel weer verder met gooien. Twee meisjes rapen de oogst op en doen ze in een mand. Adriaan vraagt zich af hoe oud de kinderen zijn. Tien, elf jaar misschien? Hij geniet in stilte van zo veel onbevangenheid. Net zoals hij altijd van zijn kleinkinderen genoot. Veel meer dan van zijn dochter en drie zoons. Als vader was hij veel van huis. Een zeeman zijn en vaderschap is niet de allerbeste combinatie. Maar het heeft zijn zoons er toch niet van weerhouden ook het ruime sop te kiezen.

'He, meneer!' roept een van de ventjes van een flinke afstand. 'Kunt u hoog gooien?'

Adriaan loopt met rustige passen dichterbij en staat stil bij de kinderen. Die staan al snel in een kring om hem heen.

'Wilt u helpen meneer?' vraagt het meisje met de mand. 'We hebben ze nodig om er kerstversieringen mee te maken op school.'

Hun vraag verstoord zijn diepe gedachten, maar hij pakt toch de stok aan die een van de jongens hem aanreikt. Eén worp en

er komen een paar flinke dennenappels naar beneden. De meesten zijn gesloten door het slechte weer. Gemotiveerd door het succes blijft hij gooien. De kinderen zijn enthousiast.

‘Verderop staat er nog één, meneer. Kunt u daar ook een paar keer gooien?’ Adriaan kucht even in zijn vuist bij wijze van denkpauze, maar geeft dan de stok terug aan de jongens.

‘Nee mannen, geen tijd. Veel plezier nog.’ En hij loopt weg in de richting van waaruit hij gekomen was. Hij moet naar huis, Leentje zal al wel in alle staten zijn. Zijn gedachten gaan terug naar de tijd dat hij zelf de leeftijd van die kinderen had. Hij kan zich nauwelijks herinneren ooit gespeeld te hebben. Op de leeftijd van deze kinderen kreeg hij van zijn ‘lieve’ pa een schop onder zijn kont, de deur uit. Zoek het verder zelf maar uit, Adrianus. En nu krijgt hij weer een schop, deze keer van Leentje.

*‘Hup jij, wegwezen. Naar Haarlem. Jij wilt niet? En ik dan?’
Woorden van Leentje die maar door zijn hoofd blijven zoemen.
Net als die van Annie:*

‘Ze kwijnt weg hier, doe het voor Moe! Ze kwijnt weg hier...!’

Plotseling voelt Adriaan het bloed uit zijn hoofd wegtrekken. Hij loopt snel naar een houten bankje langs het voetpad om zich vast te houden aan de rugleuning. Zijn hart bonst zo hevig in zijn borstkas, dat hij er van schrikt. Hoe heeft hij zichzelf in deze situatie laten werken? Waar is de kapitein in

*hem gebleven? Waar is dat kleine jongetje dat zijn mannetje
stond op de grote vaart?*

Vierenzestig jaar eerder

Er was een grote bedrijvigheid in de haven. Mannen liepen af en aan om de schepen te bevoorraden. Kolen, aardappels, gedroogde worsten en brood werden op hun sterke schouders over de loopplank gedragen. Vrouwen hielden hun manden schuin op hun heup en verkochten fruit aan de bemanning die over de reling van hun schip hing. Maar het ging de scheepslui zichtbaar niet om de appels die de vrouwen met zich meedroegen. De kinderkopjes op de kade glommen door de aanhoudende motregen. Het was nog niet echt licht geweest en dat maakte de dag troosteloos. Overal stonden grote houten vaten met zoet water en kisten vol met benodigdheden voor een lange reis. Adriaan klom op een van de kisten en ging er op zitten.

Hij keek met grote ogen naar de drukte om zich heen. Het zeilschip dat naast hem aangemeerd lag was immens. In de tientallen meters hoge masten was de bemanning met de bindingen van het zeil bezig en op het dek was men druk in de weer met touwen en emmers

sop. Adriaan werd doodsbang als hij naar die ruwe bolsters keek. Hij had eens gehoord dat de mensen die met een schip meegingen vaak boeven waren, omdat ze uit handen van de snorren wilden blijven. Of het waren dronkenlappen en landlopers, die regelrecht uit het café geplukt werden. Moest hij daar straks ook tussen lopen?

Vandaag moest het gebeuren. Hij zou een kapitein vragen of hij scheepsjongen mocht worden op zijn schip. Zijn vader had het hem bevolen.

‘Ga naar Hellevoetsluis. Daar is vast een schip dat je hebben wil,’ had zijn vader gezegd toen hij nog een klein stukje met hem mee de straat uitliep. Hij hield een hand tussen de schouderbladen van Adriaan, waarmee hij hem in de goede richting begeleidde. Alsof hij wilde voorkomen dat hij zich nog om zou draaien.

‘Je moet werken voor de kost jongen. Denk je dat het geld op mijn rug groeit? Zijn vader keek hem streng aan. ‘Je begrijpt toch wel dat jij anders bent voor Arijaantje? Ze wil een eigen gezin en jij bent nu oud genoeg om je eigen kostje bij elkaar te rapen.’

‘Maar pa, waar moet ik dan slapen?’ had Adriaan gevraagd met ogen vol ongeloof over zijn vaders opdracht.

‘In Hellevoetsluis woont tante Anna. Dat is niet je echte tante, maar de hulp van je moeder vroeger,’ zei zijn vader en stopte ondertussen een briefje in zijn jaszak.

‘Hier heb je haar adres, het is vlak bij de haven. Je mag er vast wel een paar dagen blijven slapen. Ze is heel lief.’

Hij reikte hem een zak aan.

‘Je kleren voor de winter en de zomer. Arijaantje heeft er ook nog wat brood met dik boter in gedaan,’ zei hij alsof het een gunst betrof.

‘Toe, ga nu. Dan ben je er voor het donker wordt.’ Beduusd had hij het aangepakt en op dat zelfde moment kreeg hij een zetje. Hij was zo verbaasd dat hij niet verder vroeg en ging lopen. Maar voor hij de straat uit was rolden er tranen over zijn wangen. Eerst liep hij over de klinkerstraten langs de statige koopmanswoningen. Verder langs de meer armoedige huisjes, zo de stadspoort van Brielle uit, het niemandsland tegemoet. Hij was bang. Buiten de stadmuren kwam hij bijna nooit, laat staan helemaal alleen. En nu moest hij zelfs doorlopen naar een vreemde stad. *Hellevoetsluis*. Dat beloofde niet veel goeds, als hij de zondagse preken van de dominee moest geloven. Waarom had zijn pa hem opeens weggestuurd? Had zijn stiefmoeder hem soms verlinkt over het pikken van een stuk brood een paar

dagen geleden? Als pa niet thuis was keek ze nauwelijks naar hem om. Alleen in zijn bijzijn deed ze aardig tegen hem. Was het waar? Was hij met zijn elf jaar groot genoeg om voor zichzelf te zorgen?

‘O pgerot snotjoch!’
 Adriaan keek verschrikt op. Voor hem stond een grote man in een oliebroek neerbuigend naar hem te kijken. Hij zag er ongewassen uit en droeg een donkere baard.

‘Wat mot dat hier? Ga je moeder pesten!’

Voor Adriaan het in de gaten had, voelde hij zijn hand al rond zijn oor zwiepen.

‘Wegwezen jij! Snap je het niet of zo?’

Adriaan stond snel op, griste zijn bagage mee en nam een spurt, zo snel mogelijk weg van die vieze kerel. Op veilige afstand stopte hij met rennen. Het had helemaal geen zin om verder weg te gaan. Hij moest een schip zoeken. Een keus was er niet. Terug gaan naar tante Anna en haar gezin wilde hij niet. Ze hadden zelf amper te eten en hoewel tante Anna had gezegd dat hij kon blijven zo lang hij maar wilde, geloofde hij haar niet. Zijn eigen vader had hem vast niet voor niks de deur gewezen. Hij had het een paar weken fijn gehad bij tante Anna, maar nu moest hij gaan.

Adriaan gooide zijn bagage over zijn schouder en liep terug naar het zeilschip waar hij naast gezeten had. Het

was een Theeklipper. Een majestueuze driemaster die naar Nederlands Indië voer. Klippers werden gebouwd voor de handel in seizoensgebonden producten of voor passagiersroutes. De kleine, snelle schepen waren heel geschikt voor de handel in goederen die niet veel ruimte innamen maar wel veel opbrachten, zoals thee, specerijen, post en passagiers. Daarover had hij wel eens horen vertellen.

Zonder nog na te denken liep hij de loopplank op. Een magere man met een scherpe neus hield hem tegen.

‘Wat zoekie kleine?’ was zijn ontvangst.

‘Werk meneer,’ zei Adriaan vlug. ‘Ik zoek werk, ik kan heel hard werken!’

De man deed zijn pet af en streek met zijn hand door zijn vette haren, voor hij hem weer opzette.

‘Dat kan niet. Jij bent ondermaats. Hoe oud ben je helemaal?’ vroeg de man.

‘Elf jaar meneer, maar bijna twaalf en dan duurt het ook niet lang meer voor ik dertien ben.’

Er kwam een kleine glimlach om de smalle lippen van de magere man.

‘Is dat zo pikkie?’

Adriaan praatte snel verder.

‘Ik ben nog nooit ziek geweest en ik kan heel veel, zegt mijn pa.’ Hij blufte, zijn vader had hem nog nooit gezegd dat hij iets goed deed. Niemand had dat ooit gezegd.

Adriaan zag de man peinzen.

‘Hebbie zeebene dan?’

‘Ja meneer, flinke ook!’ zei Adriaan, niet wetend wat hij daarmee bedoelde.

‘Vooruit maar dan apenkop. Voor kost en inwoning. Denk nie dat je cente krijg. We hebben waarschijnlijk alleen maar last van je.’

Adriaan liep snel het schip verder op, voor de man zich zou bedenken. Hij was er nog meer van onder de indruk dan toen hij op de kade had gestaan. Het houten dek was nat van de regen en hij liep voorzichtig om niet uit te glijden. Nu hij onder de grote masten stond leken ze wel honderd meter hoog. Als hij daar maar nooit in hoefde te klimmen. Hij moest oppassen niet over de zware touwen te struikelen die overal op rollen lagen. Van zeilen wist hij niks, maar hij bedacht zich dat je uit de buurt moest blijven van die touwen als de zeilen werden gehesen.

‘Piet zal je jouw hangmat aanwijzen. Daar ken je die zak met spulle ook kwijt,’ riep de man hem na. Adriaan keek waar zijn wijzende vinger naar toe ging, want dat moest Piet zijn.